

Polisi Diogelu Corfforaethol

Cadw Pobl Yn Ddiogel

Diweddariadau, Adolygiadau a Diwygiadau		
Fersiwn	Manylion y Newid	Dyddiad
1	Adolygiad Polisi	Mai 2021
2	Adolygiad Polisi	Tachwedd 2023
3	Diweddariad polisi	Hydref 2025

Tabl y Cynnwys

Adran	Manylion	Tudalen
1	Cyflwyniad	3
2	Fframwaith Cyfreithiol a Rheoleiddiol	3
3	Cwmpas	4
4	Datganiad Polisi	4
5	Amcanion	5
6	Trefniadau Llywodraethu	6
7	Adnabod a chodi pryderon am oedolyn neu blentyn lle ceir amheuaeth o gam-drin neu esgeuluso.	10
8	Cam-drin Domestig a Chyflogaeth	11
9	Rhannu gwybodaeth a chyfrinachedd	12
10	Sicrhau ansawdd	12
11	Gweithlu diogel	14
12	Diogelu plant mewn addysg	17
13	Gwasanaethau diogel	18
14	Cyfathrebu a'r Cyfryngau	18
15	Adolygu	18
	Atodiadau	20
A	Cyfrifoldebau Grŵp Diogelu Corfforaethol Pen-y-bont ar Ogwr	20
B	Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr – Protocol Diogelu Contractwyr	21

1. Cyflwyniad

“Ystyr diogelu yw atal ac amddiffyn plant ac oedolion rhag cael eu cam-drin ac esgeuluso ac addysgu'r rheiny sydd o'u cwmpas i adnabod yr arwyddion a pheryglon” (Gweithdrefnau Diogelu Cymru).

Mae diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg yn gyfrifoldeb i bawb, pa un a ydynt yn gweithio i, gyda, neu ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (y Cyngor). Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i sicrhau bod pobl sy'n byw yn y fwrdeistref sirol yn ddiogel ac yn cael eu hamddiffyn a bod ei ddyletswyddau statudol i ddiogelu ac amddiffyn plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg yn cael eu cyflawni'n effeithiol.

Mae gweithlu'r Cyngor yn rhannu cyfrifoldeb, ar y cyd ac yn unigol, i sicrhau bod plant ac oedolion sy'n wynebu risg yn cael eu hamddiffyn rhag niwed. Disgwylir i gyflogeion y Cyngor, cynghorwyr, gwirfoddolwyr, contractwyr a phartneriaid sy'n dod ar draws plant neu oedolion sy'n wynebu risg yn ystod eu dyletswyddau ddeall eu cyfrifoldeb a, lle y bo angen, yn gweithredu i ddiogelu a hybu lles pobl fel y gall pawb fyw eu bywyd heb gael eu niweidio, eu cam-drin na'u hesgeuluso.

2. Fframwaith Cyfreithiol a Rheoleiddiol

Mae'r set ganlynol o ddeddfwriaeth a pholisïau wedi cael eu hystyried wrth ddatblygu Polisi Diogelu Corfforaethol y Cyngor. Nid yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr, a bydd y Cyngor yn sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r holl ofynion statudol a osodir arno drwy ddeddfwriaeth a chanllawiau cenedlaethol a rhanbarthol.

- [Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#)
- [Gweithdrefnau Diogelu Cymru.](#)
- [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#)
- [Cynllun ac Amcanion Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028](#)
- Protocol Cam-drin Domestig, Trais yn erbyn Menywod a Thrais Rhywiol
- [Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol \(Cymru\) 2015](#)
- [Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006](#)
- [Rheoliad Cyffredinol y DU ar Ddiogelu Data \(GDPR y DU\), Deddf Diogelu Data 2018](#)

Mae'r Polisi Diogelu Corfforaethol yn ymgorffori cyfrifoldebau a nodir mewn deddfwriaeth, polisi a chanllawiau perthnasol sy'n ymwneud â diogelu.

3. Cwmpas

Mae'r polisi hwn yn ymwneud â chyfrifoldeb y Cyngor tuag at blant ac oedolion sy'n wynebu risg. Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn nodi fel a ganlyn:

Mae **oedolyn sy'n wynebu risg** yn oedolyn (18 oed neu drosodd) sy'n cael, neu sy'n wynebu risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso, y mae arno anghenion am ofal a chymorth (p'un a yw'r awdurdod yn diwallu unrhyw un neu rai o'r anghenion hynny ai peidio); ac nad yw'n gallu, o ganlyniad i'r anghenion hynny, amddiffyn ei hun rhag cael, neu'r risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso.

Plentyn sy'n wynebu risg yw plentyn (o dan 18 oed) sy'n cael, neu sy'n wynebu risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso neu ddioddef mathau eraill o niwed; ac y mae arno anghenion am ofal a chymorth (p'un a yw'r awdurdod lleol yn diwallu unrhyw un o'r anghenion hynny ai peidio).

At ddibenion y polisi hwn, diffinnir 'gweithlu' fel y rhai sydd wedi'u hurio gan y Cyngor, cyflogeion parhaol a dros dro (gan gynnwys staff mewn ysgolion), myfyrwyr, gwirfoddolwyr, gweithwyr a gyflogir gan asiantaethau cyflogaeth, contractwyr ac ymgynghorwyr. Mae'r polisi hwn yn cwmpasu holl weithlu'r Cyngor ac mae'n berthnasol i gynghorwyr, gofalwyr maeth a gofalwyr sy'n bersonau cysylltiedig. Er bod pob un ohonynt yn cael lefelau amrywiol o gyswllt â phlant ac oedolion sy'n wynebu risg, dylai pawb fod yn ymwybodol o ddangosyddion posibl esgeuluso a cham-drin a bod yn glir ynghylch beth i'w wneud os oes ganddynt bryderon.

Mae'r polisi hwn yn egluro'r disgwyliad ei bod yn ofynnol bod gan bob lleoliad ei bolisi a'i weithdrefnau diogelu ei hun sy'n unol â'r polisi hwn gan y Cyngor a gweithdrefnau a chanllawiau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol eraill. Mae hyn yn cynnwys pob corff llywodraethu ysgol. Mae dyletswydd ar y Cyngor i sicrhau bod sefydliadau eraill a gomisiynir i ddarparu gwasanaethau ar ei ran yn ystyried yr angen i ddiogelu a hyrwyddo llesiant oedolion a phlant.

Er mai'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant sy'n arwain gwasanaethau diogelu'r Cyngor, gan weithio gyda phartneriaid i ymateb i bryderon ynghylch pobl a allai fod yn wynebu risg o niwed, mae gan bob cyfarwyddiaeth a holl weithlu'r Cyngor gyfrifoldeb i ddeall eu rolau penodol ac atebolrwydd personol am ddiogelu llesiant plant ac oedolion sy'n wynebu risg.

4. Datganiad Polisi

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i hybu cydraddoldeb a gwerthfawrogi amrywiaeth drwy ein holl wasanaethau ac yn ymroddedig i drin pob dinesydd, cyflogai ac ymwelydd â pharch, gan hefyd ddarparu gwasanaethau sy'n ymateb i anghenion unigol pobl.

Mae [Cynllun Cydraddoldeb Strategol ac Amcanion y Cyngor 2024 – 2028](#) yn sicrhau bod cydraddoldeb a thegwch yn parhau i fod yn gwbl greiddiol i'r ffordd y mae'r Cyngor yn cynllunio, yn darparu ac yn cyflenwi gwasanaethau pwysig i bobl Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Un o'n hamcanion cydraddoldeb yw sicrhau bod gan bobl yn ein cymunedau fynediad at wasanaethau sy'n eu cynorthwyo i fyw heb ofni trais neu gam-drin, ac i gael eu trin â pharch.

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i wreiddio [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#) yn yr holl wasanaethau a ddarperir ganddo a'i holl weithgareddau gan sicrhau, pan fyddwn yn gwneud penderfyniadau, ein bod yn ystyried yr effaith y gallent ei chael ar bobl a fydd yn byw eu bywydau yng Nghymru yn y dyfodol.

Mae Cynllun Corfforaethol y Cyngor ar gyfer 2023-28 yn nodi blaenoriaethau'r Cyngor a sut y byddwn yn gweithio ochr yn ochr â phobl leol a phartneriaid i ddarparu gwasanaethau dros y cyfnod o bum mlynedd. Mae'r cynllun, a elwir yn 'Cyflawni Gyda'n Gilydd', wedi'i fwriadu i fod yn haws i bobl ymgysylltu ag ef. Bob blwyddyn, rydym yn datblygu cynllun blwyddyn i gyflawni'r blaenoriaethau yn y Cynllun Corfforaethol. Cytunwyd ar Gynllun Cyflawni Cynllun Corfforaethol 2025/26 yn y Cabinet ar 8 Ebrill 2025.

5. Amcanion

Mae'r polisi hwn yn darparu fframwaith ar gyfer diogelu y mae'r holl bolisiau ac arferion yn y Cyngor yn cadw ato yn gyson. Bwriad y polisi hwn yw rhoi cymorth i ddarparu gwasanaethau o ansawdd, hyrwyddo arfer da a sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu mewn ffordd sy'n golygu bod plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg yn ddiogel rhag niwed, yn cael cyflawni eu potensial a byw'r bywydau y maent am eu byw.

Mae'r polisi hwn wedi'i fwriadu i fod yn alluogol; i sicrhau bod pob rhan o'r Cyngor yn deall sut i weithredu mesurau diogelu effeithiol. Mae hwn yn bolisi ar gyfer dull cadarnhaol, ataliol a rhagweithiol o ddiogelu. Rhaid i'r polisi gael ei berchnogi a'i weithredu ar draws y Cyngor a'i hyrwyddo gyda phartneriaid ac mewn cymunedau ehangach. Mae'r polisi wedi'i fwriadu i alluogi diwylliant cadarnhaol o fynd ati'n rhagweithiol i adnabod, lliniaru, rheoli a lleihau i'r eithaf risgiau i ddiogelwch a llesiant, gan hefyd sicrhau camau pendant ac amserol i fynd i'r afael â phryderon difrifol.

Mae disgwyl i holl weithlu'r Cyngor, gwasanaethau a gomisiynwyd, cynghorwyr, a phartneriaid rannu amcan i helpu i gadw plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg yn ddiogel drwy gyfrannu at y canlynol:

- Creu a chynnal amgylchedd diogel
- Adnabod ble mae pryderon a gweithredu i fynd i'r afael â nhw mewn partneriaeth ag asiantaethau eraill.
- Atal pobl anaddas rhag gweithio gyda phlant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg
- Sicrhau bod y gweithlu cyfan yn deall diogelu a'u hatebolrwydd a'u

cyfrifoldebau.

- Hyrwyddo arferion diogel a herio arferion gwael ac anniogel.

Mae'r polisi'n galw am drefniadau gweithio mewn partneriaeth effeithiol rhwng pawb sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau i blant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg.

6. Trefniadau Llywodraethu

Mae gan y Cyngor linellau atebolrwydd clir mewn perthynas â'i waith o ran diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg. Mae'r canlynol yn disgrifio'r trefniadau llywodraethu, atebolrwydd a chyfrifoldebau:

(a) (a) Mae gan **Fwrdd Diogelu Rhanbarthol Cwm Taf Morgannwg** gyfrifoldeb statudol i ddarparu'r arweinyddiaeth strategol yn y rhanbarth mewn perthynas â diogelu dinasyddion a hybu eu llesiant. Diben y Bwrdd yw arwain, cydlynu a sicrhau effeithiolrwydd ymarfer diogelu amlasiantaeth. Mae'r holl bartneriaid diogelu statudol yn aelodau o'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol ac yn atebol iddo. Mae'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol yn comisiynu Adolygiadau Diogelu Unedig Sengl (SUSR) ac yn goruchwyllo'r broses o roi cynlluniau gweithredu o adolygiadau ar waith. Mae'r Cyngor yn atebol i'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol fel partner statudol ac yn hynny o beth rhaid iddo gyfrannu'n llawn at is-grwpiau'r Bwrdd, ffrydiau gwaith y Bwrdd a sicrhau cysondeb da â rhaglenni gwaith y Cyngor.

(b) **Bwrdd Diogelu Corfforaethol** y Cyngor

Mae'r cyfrifoldeb am bennu cyfeiriad diogelu a monitro effeithiolrwydd trefniadau diogelu ar draws y Cyngor yn cael ei ysgwyddo gan y Bwrdd Diogelu Corfforaethol sy'n adrodd i'r Cabinet a'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol (CBRhC) bob chwarter o leiaf.

Bydd y Bwrdd Diogelu Corfforaethol yn llunio adroddiad blynyddol ar gyfer y Cabinet a'r Swyddogaeth Graffu. Bydd yr adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o berfformiad diogelu'r Cyngor.

Mae'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol yn cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a bydd pob cyfarwyddiaeth yn ymrwymo i uwch aelodaeth o'r Bwrdd. Bydd pob cyfarwyddiaeth yn dod â materion diogelu allweddol i'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol yn rhagweithiol.

Bydd pob Gwasanaeth yn y Cyngor yn adrodd ar ei berfformiad diogelu wrth y Bwrdd Diogelu Corfforaethol drwy aelod o'r Bwrdd a ddylai fod yn aelod o'i Dîm Rheoli'r Gyfarwyddiaeth. Bydd cofnod ysgrifenedig o gyfarfodydd y Bwrdd Diogelu Corfforaethol yn cael ei gynnal.

Nodir cyfrifoldebau'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol yn **Atodiad A** y polisi hwn.

(c) Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant

Mae deiliad y swydd yn cyflawni rôl Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol ac mae'n atebol am sicrhau bod gan y Cyngor fesurau diogelu effeithiol ar waith i amddiffyn plant ac oedolion sy'n wynebu risg. Rhaid i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol sefydlu trefniadau effeithiol ar draws y Cyngor i sicrhau bod diogelu'n gadarn, yn lleol ac ar lefel partneriaeth ranbarthol. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod cydweithrediad o ran diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg. Mae'n ofynnol i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol gynghori'r Cyngor ynghylch yr adnoddau y mae eu hangen i ddiogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg o niwed yn effeithiol. Mae rôl Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i nodi yng [Nghod Ymarfer Rhan 8 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014 ar Swyddogaeth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol \(Swyddogaethau Gwasanaethau Cymdeithasol\)](#). Mae Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn gyfrifol am sicrhau bod camau gweithredu priodol yn cael eu cymryd, gan gynnwys adrodd i'r Prif Weithredwr a'r Aelod Cabinet Arweiniol fel y bo angen.

(d) Y Prif Weithredwr

Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am sicrhau bod trefniadau ar gyfer diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg yn effeithiol ar draws y Cyngor, wedi'u hintegreiddio i waith cynllunio strategol cyffredinol yr awdurdod, ac am ddarparu arweinyddiaeth wrth ddatblygu, monitro ac adolygu trefniadau partneriaeth ar gyfer gwella canlyniadau i oedolion a phlant. Mae'r Prif Weithredwr yn cael ei hysbysu am yr holl faterion diogelu perthnasol drwy gyfarfodydd un i un gyda Chyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant.

(e) Yr Arweinydd

Arweinydd y Cyngor sydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol am ddarparu arweinyddiaeth wleidyddol i sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei ddyletswyddau a'i gyfrifoldebau am ddiogelu. Bydd yr Arweinydd yn derbyn briffio cyfrinachol ar faterion diogelu sylweddol gan swyddogion statudol.

(f) Aelod Cabinet Arweiniol dros Ddiogelu

Bydd yr Aelod Cabinet Arweiniol dros Ddiogelu yn cael cyfarfodydd un i un rheolaidd gyda Chyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a bydd yn cael ei hysbysu ac yn cael diweddariadau am faterion diogelu perthnasol. Bydd yr Aelod Arweiniol yn cael ei friffio'n gyfrinachol ar unrhyw achosion sensitif y gellir eu hystyried ar gyfer Adolygiadau Diogelu Unedig Sengl (SUSR). Yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol, Iechyd a Llesiant yw'r Aelod Arweiniol dros ddiogelu. Bydd yr Aelod Arweiniol yn:

- Gwneud yn siŵr bod goblygiadau o ran diogelu'n cael eu hystyried wrth ddatblygu polisi neu wneud penderfyniadau.
- Darparu arweinyddiaeth polisi ar berfformiad ac adnoddau ar gyfer gweithgarwch diogelu.
- Codi proffil y maes ac yn gwneud yr awdurdod yn ymwybodol o arfer da.

- Ymgysylltu â chyrrff allanol sy'n gweithio yn y fwrdeistref sirol.
- Ymgysylltu â swyddogion, partneriaid a chynghorwyr eraill mewn perthynas â'r rôl.
- Ymgysylltu â grwpiau cymunedol sydd â buddiant/rhan mewn meysydd cysylltiedig.
- Rhoi gwybod i'r Cyngor am gamau gweithredu

(g) **Y Cabinet a'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol (CBRhC)**

Mae pob Aelod Cabinet a Phrif Swyddog yn gyfrifol am sicrhau bod trefniadau diogelu effeithiol yn y meysydd y maent yn atebol amdanynt, sy'n cyrraedd y safonau a nodir yn y polisi hwn. Mae Prif Swyddogion yn gyfrifol am sicrhau bod goblygiadau o ran diogelu, yn rhai cadarnhaol neu negyddol, unrhyw bolisi a argymhellir yn cael eu deall a'u hesbonio'n llawn mewn adroddiadau a gyflwynir ar gyfer penderfyniad i'r Cabinet a'r Cyngor. Mae diogelu'n eitem safonol ar yr agenda yng nghyfarfodydd y CBRhC ac mae pob aelod o'r CBRhC yn gyfrifol am gyflwyno materion diogelu i'w hystyried yng nghyfarfodydd y CBRhC. Rhaid i unrhyw adroddiad a gyflwynir i'w ystyried gan aelod o'r CBRhC nodi'n glir beth yw goblygiadau'r cynnig o ran diogelu.

(h) **Prif Swyddogion**

Y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phrif Swyddogion sy'n aelodau o'r CBRhC yw'r Prif Swyddogion. Mae Prif Swyddogion yn gyfrifol am roi gwybod i'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol am unrhyw bryderon difrifol ynghylch diogelu a allai godi yn eu maes gwasanaeth a sicrhau yr hysbysir yn briodol ynghylch y rhain mewn modd amserol. Bydd Prif Swyddogion yn briffio eu priod Aelodau Cabinet ar unrhyw faterion diogelu ac ar effeithiolrwydd cyffredinol trefniadau diogelu yn y maes y maent yn gyfrifol amdano. Mae Prif Swyddogion yn gyfrifol am sicrhau bod y gweithlu yn eu cyfarwyddiaethau wedi'u hyfforddi'n briodol i adnabod pryderon diogelu ac ymateb iddynt a bod materion diogelu'n cael eu trafod yn rheolaidd yn eu huwch dimau rheoli. Bydd prif swyddogion hefyd yn sicrhau bod diogelu yn cael ei adlewyrchu'n effeithiol mewn contractau gyda gwasanaethau a gomisiynwyd.

Mae Prif Swyddogion yn gyfrifol am sicrhau bod ganddynt weithdrefnau gweithredol ar gyfer diogelu. Bydd Prif Swyddogion yn sicrhau bod Arweinwyr Diogelu Cyfarwyddiaethau (ADCau) yn cael eu henwebu ar gyfer unrhyw feysydd gwasanaeth lle ceir cyswllt uniongyrchol â'r cyhoedd ac mae gan yr ADC gysylltiad uniongyrchol â nhw i sicrhau bod mecanwaith cadarn yn ei le ar gyfer rhoi gwybod am unrhyw bryderon sy'n ymwneud â diogelu.

(i) **Cynghorwyr**

Rhaid i bob cynghorydd ymgysylltu â'r polisi hwn a cheisio cyngor gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant os nad yw'n glir beth yw ei gyfrifoldeb am ddiogelu. Bydd y Polisi Diogelu Corfforaethol yn cael ei gyfleu fel rhan o'r rhaglen sefydlu a'r rhaglen hyfforddi barhaus i'r holl

Gynghorwyr ac mae disgwyl iddynt i gyd gwblhau hyfforddiant diogelu.

(j) Pwyllgorau Craffu

Rôl y Pwyllgorau Craffu yw adolygu a chraffu ar benderfyniadau a llunio adroddiadau neu argymhellion mewn cysylltiad â chyflawni unrhyw un o swyddogaethau'r Cyngor, boed gan y Cabinet neu ran arall o'r Cyngor. Eu rôl yw rhoi her adeiladol i'r Cyngor ynghylch ei weithgarwch diogelu mewn modd diduedd ac annibynnol.

(k) Penaethiaid Gwasanaeth

Mae pob Pennaeth Gwasanaeth yn gyfrifol, drwy'r Timau Rheoli, am sicrhau bod y gweithlu'n ymwybodol o'r Polisi Diogelu Corfforaethol, gweithdrefnau gweithredol y gwasanaeth a bod pobl yn derbyn hyfforddiant ar lefel sy'n briodol i'w rôl a'u cyfrifoldeb. Mae Penaethiaid Gwasanaeth yn gyfrifol am sicrhau bod safonau diogelu yn cael eu cyrraedd o fewn eu maes gwasanaeth a'u bod mewn sefyllfa i adrodd ar effeithiolrwydd eu trefniadau diogelu i'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol. Rhaid iddynt sicrhau bod diogelu'n cael ei adlewyrchu a'i fonitro'n effeithiol mewn gwasanaethau sy'n cael eu caffael gan drydydd partion.

Rhaid i bob Pennaeth Gwasanaeth sicrhau bod arferion recriwtio diogel yn cael eu mabwysiadu, yn enwedig mewn perthynas â gwirio geiradaon a, lle y bo'n berthnasol, gwiriadau drwy'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS).

(l) Rheolwyr Llinell a Goruchwylwyr

Mae pob rheolwr llinell / goruchwylwydd yn gyfrifol am sicrhau bod y gweithlu y maent yn gyfrifol amdano (gan gynnwys gweithwyr asiantaeth, ymgynghorwyr a gwirfoddolwyr) yn weithlu diogel. Rhaid i reolwyr ddilyn y Protocol Recriwtio a Dethol a Pholisi'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) i sicrhau recriwtio diogel. Maent yn atebol am ddeall anghenion hyfforddi eu gweithlu a sicrhau bod trefniadau gweithredol priodol i bobl gael mynediad at yr hyfforddiant cywir. Mae rheolwyr yn gyfrifol am sicrhau bod eu holl weithlu yn ymwybodol o sut i roi gwybod am bryderon diogelu a phwy y dylent roi gwybod iddynt. Rhaid i reolwyr sicrhau bod yr holl gyflogaion/gwirfoddolwyr/gweithwyr asiantaeth yn ymwybodol o'r polisiau allweddol fel y Polisi Diogelu Corfforaethol a Pholisi Chwythu'r Chwiban y Cyngor.

Mae pob disgrifiad swydd y Cyngor yn cynnwys adran sy'n cyfeirio at ddiogelu. Mae'r Cyngor yn nodi hysbysebion swyddi y mae'n ofynnol cael gwiriad gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) ar eu cyfer.

Rhaid i reolwyr fynd ati'n rhagweithiol i ddadansoddi ble y mae'r risgiau i ddiogelu yn fwyaf tebygol o godi yn eu gwasanaeth(au) a sicrhau bod ganddynt weithdrefnau gweithredol priodol a systemau ategol ar waith i reoli'r rhain yn dda.

(m) Gweithlu

Rhaid i bob aelod o'r gweithlu:

- Fod yn gyson effro i'r posibilrwydd o gam-drin ac esgeuluso a rhoi gwybod am unrhyw bryderon ynghylch diogelwch a lles plentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg.

- Cymryd rhan mewn hyfforddiant diogelu perthnasol a threfniadau gweithio mewn partneriaeth amlasiantaeth i ddiogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg.
- Bod yn gyfarwydd â gweithdrefnau a phrotocolau lleol ar gyfer diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg a sut i roi gwybod am bryderon.
- Dilyn codau ymddygiad y cyflogwr ac unrhyw godau ymddygiad proffesiynol perthnasol.
- Cael hyfforddiant diogelu a nodwyd ar gyfer rôl eu swydd.
- Ymddwyn mewn ffordd sy'n ddiogel ac yn briodol i'w rôl a dilyn polisïau, gweithdrefnau a chanllawiau gan yr Awdurdod neu sefydliadau neu gyrff eraill sy'n berthnasol iddynt.
- Helpu i hyrwyddo diogelu yn eu tîm ac i aelodau o'r cyhoedd.
- Ymgymryd ag unrhyw rolau a chyfrifoldebau sy'n ymwneud â diogelu ac amddiffyn sy'n benodol i rôl eu swydd.

7. Adnabod a chodi pryderon am oedolyn neu blentyn lle ceir amheuaeth o gam-drin neu esgeuluso.

Dylai pawb fod yn effro i'r posibilrwydd o gam-drin. Gall unigolyn ddod yn bryderus am ddiogelwch neu lesiant unigolyn mewn sawl ffordd:

- Efallai y bydd y person yn dweud wrthyich.
- Efallai y bydd y person yn dweud rhywbeth sy'n eich poeni.
- Efallai y bydd trydydd parti yn lleisio pryderon.
- Efallai y byddwch yn gweld rhywbeth – digwyddiad neu anaf neu arwydd arall.

Er y bydd cynghorwyr a gweithlu CBSP yn cael lefelau amrywiol o gyswllt â phlant ac oedolion sy'n wynebu risg fel rhan o'u hymgysylltu â'r Cyngor, dylai pawb fod yn ymwybodol o'r dangosyddion posibl o gam-drin ac esgeuluso a bod yn glir ynghylch beth i'w wneud os oes ganddynt unrhyw bryderon.

Nid cyfrifoldeb unrhyw unigolyn penodol yw penderfynu a yw cam-drin wedi digwydd neu a yw unigolyn yn wynebu risg o niwed; fodd bynnag, mae ganddynt gyfrifoldeb i weithredu os oes ganddynt unrhyw bryderon.

Rhoi gwybod am bryderon ynghylch oedolion sy'n wynebu risg

Dylid cymryd camau gweithredu ar unwaith i amddiffyn yr oedolyn sy'n wynebu risg os oes angen, a allai olygu cysylltu â'r gwasanaethau brys. Os nad oes angen gweithredu ar unwaith i amddiffyn yr oedolyn, dylai'r cyflogai roi gwybod i'w reolwr llinell neu berson dynodedig arall a hefyd mynd ati i lenwi **Ffurflen Atgyfeirio ar gyfer Oedolion sy'n Wynebu Risg** y gellir dod o hyd iddi ar [wefan](#) CTMSB. Dylid anfon atgyfeiriadau

drwy neges e-bost i adultsafeguardingmash@bridgend.gov.uk

Gellir cysylltu â'r Tîm Diogelu Oedolion i drafod pryderon gydag unigolion a bydd yn rhoi cyngor ar unrhyw gamau gweithredu y dylid eu cymryd wedyn.

Ffôn: 01656 642477

Rhoi gwybod am Bryderon ynghylch Plant a Phobl Ifanc sy'n wynebu risg

Dylid gweithredu ar unwaith i amddiffyn y plentyn os oes angen, a allai olygu cysylltu â'r gwasanaethau brys. Dylid atgyfeirio unrhyw bryderon am ddiogelwch a llesiant plant a phobl ifanc i'r **Tîm Aseu a Chyngor Cychwynol (IAA) (Diogelu Plant), MASH.**

Ffôn: 01656 642320

E-bost: mashcentra@bridgend.gov.uk

Gellir trosglwyddo'r wybodaeth ar lafar a rhaid ei chyflwyno'n ysgrifenedig yn dilyn hynny gan ddefnyddio'r ffurflen atgyfeirio i wneud cais am gymorth sydd wedi'i chynnwys ar [wefan](#) CTMSB.

Atgyfeiriadau a Phryderon Y Tu Allan i Oriau

Pan geisir cyngor ychwanegol a/neu mae angen atgyfeiriad am sefyllfa argyfwng sy'n ymwneud ag oedolyn, plentyn neu berson ifanc sy'n agored i niwed y tu allan i oriau gwaith arferol, yna rhaid gofyn am atgyfeiriad brys neu gyngor ychwanegol gan y Tîm Dyletswydd Argyfwng (EDT) y tu allan i oriau ar:

Ffôn: 01443 743665

Lle mae'r atgyfeiriwr hefyd yn cael cyfarwyddyd gan y Tîm Dyletswydd Argyfwng i gwblhau ffurflen atgyfeirio, rhaid gwneud hyn a'i hanfon i gyfeiriad e-bost y gwasanaethau Oedolion neu Blant perthnasol fel y nodwyd uchod. Dylai'r ffurflen atgyfeirio gynnwys manylion y sgwrs a gafwyd gyda'r gweithiwr cymdeithasol yn y Tîm Dyletswydd Argyfwng, gan gynnwys dyddiad ac amser y sgwrs, yn ogystal ag enw'r gweithiwr cymdeithasol y siaradasant ag ef.

8. Cam-drin domestig a chyflogaeth

Gall trais ar sail rhywedd, cam-drin domestig a thrais rhywiol gynnwys pob math o gam-drin corfforol, rhywiol ac emosiynol, a gall ddigwydd mewn perthnasoedd.

Nid yw cam-drin domestig yn fater preifat a gall effeithio'n fawr ar fywyd gwaith unigolyn.

Mae protocol y Cyngor ar drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol, a geir yn y Protocol Cam-drin Domestig, Trais yn erbyn Menywod a Thrais Rhywiol yn manylu ar ei ymrwymiad i ddarparu ymateb yn y gweithle i gam-drin domestig a thrais.

Mae'r protocol hwn, ynghyd â'r ddogfen Cam-drin Domestig, Trais yn erbyn Menywod a Thrais Rhywiol - Canllawiau i Reolwyr a Chyflogwyr, yn nodi'r camau gweithredu y gellir eu cymryd yn y gweithle i gefnogi cyflogeion a'u helpu i deimlo'n ddiogel yn y gwaith. Mae hefyd yn codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o risgiau a chanlyniadau yn y gweithle.

Mae [Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol \(Cymru\) 2015](#) yn gosod dyletswyddau ar awdurdodau lleol a byrddau iechyd i baratoi a chyhoeddi strategaethau sydd â'r nod o roi terfyn ar drais yn erbyn menywod, trais ar sail rhywedd, cam-drin domestig a thrais rhywiol.

I gyd-fynd â'r Ddeddf hon cyhoeddwyd fframwaith hyfforddi cenedlaethol, sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r holl gyflogeion mewn awdurdodau lleol gael hyfforddiant, sy'n briodol i'w rôl, sy'n bodloni'r gofynion a nodwyd. I'r rhan fwyaf o staff, bydd hyn yn golygu cwblhau modiwl lefel ymwybyddiaeth e-ddysgu.

9. Rhannu gwybodaeth a chyfrinachedd.

Mae rhannu gwybodaeth yn hanfodol er mwyn diogelu a hybu lles oedolion a phlant sy'n wynebu risg.

Dylai cyflogeion geisio cyngor gan eu rheolwr llinell os oes ganddynt unrhyw amheuaeth, heb ddatgelu pwy yw'r person lle y bo'n bosibl.

Ceir saith rheol aur ar gyfer rhannu gwybodaeth a ddatblygwyd gan Lywodraeth EF, 2018, sef

1. Nid yw [Rheoliad Cyffredinol y DU ar Ddiogelu Data \(GDPR\), Deddf Diogelu Data 2018](#) a chyfraith hawliau dynol yn rhwystrau i rannu gwybodaeth pan ellir cyfiawnhau hynny ond maent yn darparu fframwaith i sicrhau bod gwybodaeth bersonol am unigolion byw yn cael ei rhannu'n briodol ac yn gyfreithlon.
2. Byddwch yn agored ac yn onest gyda'r unigolyn (a/neu ei deulu lle y bo'n briodol) o'r cychwyn cyntaf ynghylch pam y bydd gwybodaeth yn cael ei rhannu neu y gallai gael ei rhannu, pa wybodaeth, sut ac â phwy a cheisiwch eu cytundeb, oni bai ei bod yn anniogel neu'n amhriodol gwneud hynny.
3. Ceisiwch gyngor gan ymarferwyr eraill, neu eich arweinydd llywodraethu gwybodaeth, os oes gennych unrhyw amheuaeth ynghylch rhannu'r wybodaeth dan sylw, heb ddatgelu pwy yw'r unigolyn lle y bo'n bosibl.
4. Lle y bo'n bosibl, rhannwch wybodaeth gyda chydysyniad, a lle y bo'n bosibl, parchwch ddymuniadau'r rhai nad ydynt yn cydsynio â rhannu eu gwybodaeth. O dan [GDPR y DU a Deddf Diogelu Data 2018](#) gallwch rannu gwybodaeth heb gydsyniad os oes sail gyfreithlon i wneud hynny yn eich barn chi, megis lle gall diogelwch unigolyn fod mewn perygl. Bydd angen i'ch barn fod yn seiliedig ar ffeithiau'r achos. Pan fyddwch yn rhannu gwybodaeth bersonol neu'n gofyn am wybodaeth bersonol gan rywun, byddwch yn glir ar ba sail yr ydych yn gwneud

hynny. Lle nad oes gennych gydsyniad, byddwch yn ymwybodol efallai na fydd unigolyn yn disgwyl i wybodaeth gael ei rhannu.

5. Ystyriwch ddiogelwch a llesiant: dylai eich penderfyniadau rhannu gwybodaeth fod yn seiliedig ar ystyriaethau diogelwch a llesiant yr unigolyn ac eraill y gallai eu gweithredoedd effeithio arnynt.
6. Angenrheidiol, cymesur, perthnasol, digonol, cywir, amserol a diogel: sicrhewch fod y wybodaeth a rannwch yn angenrheidiol at y diben yr ydych yn ei rhannu ar ei gyfer, yn cael ei rhannu dim ond â'r unigolion hynny y mae angen iddynt ei chael, ei bod yn gywir ac yn gyfredol, ei bod yn cael ei rhannu mewn modd amserol, a'i bod yn cael ei rhannu'n ddiogel (gweler yr egwyddorion).
7. Cadwch gofnod o'ch penderfyniad a'r rhesymau drosto – boed i rannu gwybodaeth ai peidio. Os penderfynwch rannu, yna cofnodwch hynny.

Detholwyd o Weithdrefnau Diogelu Cymru

10. Sicrhau Ansawdd

(a) Adrodd a Monitro

Mae gan y Cyngor fecanweithiau cynhwysfawr ar gyfer swyddogion a chynghorwyr, sy'n darparu fframwaith llywodraethu a ategir gan system adrodd ar berfformiad sy'n dryloyw, ar-lein ac sy'n gallu darparu gwybodaeth ar gyfer craffu heriol gan swyddogion, cynghorwyr a rheoleiddwyr.

Yn gorfforaethol, mae'r cyfrifoldeb am fonitro effeithiolrwydd trefniadau diogelu corfforaethol ar draws y Cyngor yn cael ei gyflawni gan y Bwrdd Diogelu Corfforaethol sy'n adrodd i'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol (BRhC) a'r CBRhC.

Bydd adroddiad ar effeithiolrwydd diogelu corfforaethol yn cael ei lunio o leiaf unwaith y flwyddyn ar gyfer y Cabinet a'r Swyddogaeth Graffu. Bydd yr adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o berfformiad diogelu'r Cyngor. Bydd hyn yn gyfle i gynghorwyr graffu ar weithgarwch diogelu'r Cyngor a'i herio.

Dylai unrhyw oblygiadau ar gyfer diogelu mewn adroddiadau a baratoir ar gyfer Aelodau Etholedig fod yn glir mewn adroddiadau i Bwyllgorau Craffu, y Cabinet, Pwyllgorau'r Cabinet a'r Cyngor.

(b) Hunanwerthuso

Yn unol â Pholisi Diogelu Corfforaethol y Cyngor, disgwylir i bob cyfarwyddiaeth gynnal hunanwerthusiad o'u harferion diogelu. Dylai hunanwerthuso roi dealltwriaeth i bob cyfarwyddiaeth o ddiogelu yn eu maes gwasanaeth/tîm o staff eu hunain a sut y gellid datblygu'r rhain. Yn ogystal â hyn, mae'r hunanwerthusiadau a gwblheir yn rhoi trosolwg i'r Cyngor o arferion diogelu ledled y sir.

(c) Rheoli Risg, Archwilio Mewnol a Rheoleiddwyr Allanol

Gall prosesau rheoli risg ac archwilio mewnol roi sicrwydd bod trefniadau lleol yn gweithio'n effeithiol ac fel y bwriadwyd, nodi meysydd i'w gwella a pha un a oes risgiau y mae angen eu lliniaru. Gyda'i gilydd, mae rheoli risg ac archwilio mewnol yn rhannau

hanfodol ac annatod o fframwaith sicrwydd Cyngor. Gallant hefyd:

- roi sicrwydd bod gweithdrefnau a gweithgareddau yn cael eu profi'n gadarn a chadarnhau bod systemau'n addas i'r diben.
- sicrhau bod gan y Cyngor drefniadau llywodraethu effeithiol ar waith.
- rhoi sicrwydd bod y Cyngor yn cydymffurfio â'i rwymedigaethau statudol.

Bydd y tîm Archwilio Mewnol yn adolygu diogelu ar sail gylchol yn unol â'u proses gynllunio ac asesu risg arferol ynghyd â holl wasanaethau eraill y Cyngor a allai fod yn destun adolygiad archwilio.

Lle ceir materion sy'n peri pryder neu ddiffyg cydymffurfio sylweddol â pholisi'r Cyngor, bydd trafodaethau'n cael eu cynnal gyda'r tîm Archwilio Mewnol i asesu a ydynt yn fecanwaith priodol i ymchwilio ymhellach i'r mater. Os yw'r ddau barti'n cadarnhau bod hyn yn briodol, bydd y tîm Archwilio Mewnol yn cynnal ymchwiliad arbennig.

Bydd y Cyngor yn mynd i'r afael ag unrhyw faterion a nodwyd gan reoleiddwyr allanol priodol ac mae'n ddyletswydd ar y CBRhC i sicrhau bod hunanwerthuso cydlynol a chynhwysfawr yn digwydd ac y cymerir camau canlyniadol lle y bo angen i oruchwylio gwelliannau.

11. Gweithlu diogel

a) Recriwtio, dethol a rheoli'r gweithlu

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i arferion recriwtio diogel ac mae'n cydnabod bod hyn yn cyd-fynd â dull corfforaethol cyffredinol o ddiogelu ar draws amrywiaeth o swyddogaethau y mae angen iddynt weithredu gyda'i gilydd i fod yn effeithiol.

Mae'r Protocol Recriwtio a Dethol a'r Canllawiau i Reolwyr yn nodi'r egwyddorion a'r gweithdrefnau y dylid eu dilyn wrth ymgymryd ag unrhyw weithgarwch recriwtio a dethol. Mae hyn yn cynnwys fetio cyn cyflogi sy'n cynnwys canfod hanesion cyflogaeth llawn; profi pwy yw unigolion; geirdaon boddhaol; asesiad iechyd; gwirio cymwysterau; gwiriadau lloches a mewnfudo; a gwiriadau cofnodion troseddol gyda'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. Am ragor o wybodaeth gweler 11 (b).

Ystyrir bod gan unrhyw berson sy'n gyfrifol am blant neu oedolion sy'n wynebu risg neu sy'n gweithio gyda nhw mewn unrhyw swyddogaeth, boed yn gyflogedig neu'n ddi-dâl, ddyletswydd gofal tuag atynt yn gyfreithiol ac yn gytundebol ac fel dinesydd moesol cyfrifol. Mae hwn yn ofyniad hanfodol ym mhob disgrifiad swydd. Mae hyn yn cynnwys dyletswydd i ymddwyn mewn modd nad yw'n bygwth pobl, yn eu niweidio nac yn eu rhoi mewn perygl o ddioddef niwed a achosir gan eraill.

Mae gan bob aelod o'r gweithlu gyfrifoldeb i ymddwyn yn eu bywydau preifat mewn modd nad yw'n peryglu eu sefyllfa yn y gweithle nac yn bwrw amheuaeth ar eu haddasrwydd i weithio gyda phlant neu oedolion sy'n wynebu risg.

Dylai pob aelod o'r gweithlu:

- Fod yn effro i'r posibilrwydd o niwed, cam-drin ac esgeuluso
- Cymryd rhan mewn hyfforddiant diogelu perthnasol a threfniadau gweithio amlasiantaeth i ddiogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg

- Bod yn gyfarwydd â gweithdrefnau a phrotocolau lleol ar gyfer diogelu a dilyn Cod Ymddygiad y Cyngor a chodau proffesiynol eraill sy'n berthnasol iddynt
- Rhoi gwybod am unrhyw bryderon ynghylch diogelwch neu les plentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg. Mae'r ddyletswydd i roi gwybod yn ofyniad cyfreithiol.

Pe bai aelod o staff yn dymuno penodi gwirfoddolwr, lle y bo'n briodol, byddant yn dilyn y Weithdrefn Recriwtio a geir ym Mholisi a Gweithdrefn Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr ar Ddefnyddio Gwirfoddolwyr (2023).

Rhaid i'r holl oruchwylwyr sicrhau bod gwirfoddolwyr yn ymwybodol o Bolisi Diogelu Corfforaethol CBSP a bod ganddynt fynediad ato.

b) Ardystiadau a gwiriadau DBS

Bydd y Cyngor yn cwblhau datgeliadau DBS ar unrhyw wirfoddolwr a fydd, yn ystod ei benodiad, yn cael mynediad sylweddol heb oruchwyliaeth at blant a phobl ifanc o dan 16 oed ac oedolion sy'n wynebu risg a hynny'n rheolaidd.

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i ddiogelu lles y rhai sy'n cael mynediad at ein gwasanaethau drwy ddefnyddio'r DBS yn effeithiol ac mae dyletswydd gofal statudol arno tuag at aelodau agored i niwed o'r gymdeithas. Mae gwiriadau cofnodion troseddol yn un rhan o arfer recriwtio cadarn ac fe'u cynhelir gyda gwiriadau cyn cyflogi eraill, i asesu addasrwydd unigolyn.

Mae'r Polisi DBS yn berthnasol i gyflogion, gwirfoddolwyr, lleoliadau gwaith ac aelodau etholedig. Yn ogystal â hynny, mae darpariaethau'r polisi hwn hefyd yn berthnasol i ofalwyr maeth a darpar rieni mabwysiadol, lleoliadau myfyrwyr, trefniadau trwyddedu a chludiant i ysgolion ac unrhyw swyddi eraill sy'n gwneud gweithgaredd a reoleiddir. Yn ogystal, mae'n berthnasol i'r rhai sy'n cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan gyrff llywodraethu.

Mae'r Cyngor yn mesur perfformiad mewn perthynas â chydymffurfio â gwiriad DBS a hyfforddiant diogelu gorfodol i wella'r wybodaeth am berfformiad a gyflwynir i'r swyddogaeth graffu a chynorthwyo tryloywder fel a ganlyn:

- Gwell ymwybyddiaeth ymhlith staff o bolisi diogelu, ac arweinwyr diogelu.
- Gweithdrefnau diogelu ar waith ac yn cael eu deall ar draws y sefydliad.
- Nifer y pryderon a'r atgyfeiriadau a gynhyrchwyd gan dimau anarbenigol y Cyngor.
- Pob disgrifiad swydd yn cynnwys diogelu fel un o'r cyfrifoldebau allweddol ar gyfer yr holl swyddi staff.
- Hyfforddiant diogelu gorfodol a gwblhawyd gan staff ac Aelodau Etholedig.

Mae'r polisi DBS yn darparu rhagor o wybodaeth am drefniadau sy'n berthnasol i'r rhai nad ydynt yn cael eu cyflogi na'u hurio'n uniongyrchol gan y Cyngor.

c) Hyfforddiant

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod ganddo ymrwymiad i sicrhau bod yr holl Gynghorwyr ac aelodau o staff yn deall eu rolau a'u cyfrifoldebau wrth weithio gydag oedolion neu blant sy'n wynebu risg a'r gofyniad i roi gwybod am bryderon.

Mae pob rheolwr llinell yn gyfrifol am sicrhau bod ei staff, gwirfoddolwyr ac unigolion sy'n gwneud lleoliadau gwaith yn cael hyfforddiant diogelu priodol. Mae hyn yn berthnasol i bob aelod o'r gweithlu, gan gynnwys y gweithlu gwirfoddol, boed yn barhaol neu dros dro.

Bydd y gwasanaethau democrataidd yn cadw adroddiad o hyfforddiant diogelu Aelodau a fydd yn cael ei gynnal yn flynyddol.

Bydd disgwyl i'r holl weithlu wneud yr holl hyfforddiant sy'n berthnasol i'r swydd sydd ganddynt ac adnewyddu eu cymwysterau neu gofrestrïadau proffesiynol fel sy'n ofynnol ar gyfer eu rôl. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod hyfforddiant yn hygyrch i'r gweithlu cyfan lle bydd yn ofynnol i bob cyflogai ymgymryd â'r e-ddysgu Diogelu Plant ac Oedolion a gloywi bob 3 blynedd ar gyfer cyflogaion nad ydynt yn gweithio ym maes diogelu.

Mae pob aelod o'r gweithlu'n gyfrifol am ei Ddatblygiad Proffesiynol Parhaus ei hun ac am sicrhau bod ei hyfforddiant diogelu yn gyfredol ac yn gyfoes. Bydd cydymffurfiaeth â safonau hyfforddiant diogelu yn cael ei monitro gan y Bwrdd Diogelu Corfforaethol.

Mae cyfleoedd hyfforddi unigol a rhyngasiantaethol mwy arbenigol ar gael i'r rhai sy'n gweithio'n rheolaidd gyda phlant neu oedolion sy'n wynebu risg ar lefel sy'n briodol i'w rôl a'u cyfrifoldebau. Ceir gwybodaeth am hyfforddiant ar Dudalennau Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol (SCWDP) ar y Wefan Dysgu a Datblygu Corfforaethol. <http://bridgend.learningpool.com/>.

(d) Honiadau neu bryderon am gyflogaion.

Mae amrywiaeth o bolisïau a chanllawiau yn eu lle sy'n annog ac yn cynorthwyo staff i godi pryderon am ddiogelwch a llesiant oedolion a phlant sy'n wynebu risg. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Gweithdrefnau Diogelu Cymru
- Polisi Chwythu'r Chwiban y Cyngor a Pholisi Chwythu'r Chwiban ar gyfer (Ysgolion) sy'n rhoi arweiniad i staff ynghylch rhoi gwybod am bryderon am gyflogaion/contractwyr eraill neu am y ffordd y mae'r Cyngor yn gweithredu.

Mae Polisi Disgyblu'r Cyngor (Canllawiau Disgyblu i Reolwyr) yn cydnabod, mewn rhai sefyllfaoedd, y gallai achos disgyblu olygu bod angen rhoi gweithdrefnau adrannol penodol ar waith er mwyn ymdrin â materion o natur benodol e.e. diogelu oedolion a phlant sy'n wynebu risg ac ati.

O dan [Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006](#) ceir dyletswydd gyfreithiol i gyfeirio gwybodaeth at y DBS os yw unigolyn yn cael ei ddiswyddo neu ei dynnu i ffwrdd oddi wrth waith gyda phlant a/neu oedolion (yn yr hyn a ddiffinnir yn gyfreithiol fel Gweithgaredd a Reoleiddir) oherwydd eu bod yn bodloni'r meini prawf ar gyfer cyfeirio gwybodaeth. Mae dyletswydd ar y Cyngor i gyfeirio gwybodaeth i'r DBS fel darparwr gweithgaredd a reoleiddir ac fel awdurdod lleol. Yn yr un modd, mae rhwymedigaeth ar y Cyngor i gyfeirio gwybodaeth benodol am ymddygiad cyflogaion a materion sy'n ymwneud â diogelu at gyrrff rheoleiddio proffesiynol fel Gofal Cymdeithasol Cymru a

Chyngor Addysgu Cyffredinol Cymru.

(e) Honiadau/Pryderon Diogelu ynghylch Ymarferwyr a'r Rhai sydd mewn Swyddi o Ymddiriedaeth.

Mae Gweithdrefnau Diogelu Cymru yn nodi'r trefniadau ar gyfer ymateb i bryderon diogelu am y rhai y mae eu gwaith, naill ai mewn swyddogaeth gyflogedig neu wirfoddol, yn dod â nhw i gysylltiad â phlant neu oedolion sy'n wynebu risg. Mae hefyd yn cynnwys unigolion sydd â chyfrifoldebau gofalu am oedolion neu blant ac arnynt angen gofal a chymorth ac y mae eu cyflogaeth neu eu gwaith gwirfoddol yn dod â nhw i gysylltiad ag oedolion neu blant sy'n wynebu risg.

Mae Gweithdrefnau Diogelu Cymru yn darparu canllawiau i ymdrin yn briodol ag unrhyw bryderon neu honiadau am gam-drin proffesiynol, esgeuluso, neu niwed. Nod y gweithdrefnau yw sicrhau yr ymdrinnir â phob honiad am gam-drin a wneir yn erbyn staff neu wirfoddolwyr sy'n gweithio gyda phlant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg mewn modd teg, cyson ac amserol.

Y prif ffactorau sy'n cael eu hystyried wrth gymhwyso'r gweithdrefnau hyn yw a yw'r unigolyn sy'n destun yr honiad neu'r pryder, mewn swydd o ymddiriedaeth; mae hyn lle mae aelod o'r gweithlu mewn swydd o bŵer neu ddylanwad dros blentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg yn rhinwedd gwaith neu natur y gweithgaredd sy'n cael ei wneud, p'un a yw'r unigolyn yn cyflwyno risg i blentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg a throsglwyddadwyedd risg o fywyd personol unigolyn i'w ymddygiad proffesiynol.

Mae dyletswydd ar y Cyngor i reoli honiadau a phryderon am unrhyw berson sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg yn ardal y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys gweithlu'r Cyngor a gweithlu asiantaethau partner a gwirfoddolwyr. Rhaid i'r Cyngor benodi uwch reolwr sy'n atebol am honiadau yn erbyn gweithwyr proffesiynol a'r rhai sydd mewn swydd o ymddiriedaeth, i ddod yn Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol (LADO).

Mae rheoli achosion o dan y gweithdrefnau hyn yn berthnasol i amrywiaeth ehangach o honiadau na'r rhai lle mae achos rhesymol dros gredu bod plentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg yn dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed. Mae hefyd yn berthnasol i bryderon a allai ddangos bod person yn anaddas i barhau i weithio gyda phlant neu oedolion sy'n wynebu risg yn ei swydd bresennol neu mewn unrhyw swyddogaeth. Dylid ei ddefnyddio ym mhob achos lle honnir y canlynol am berson sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion sy'n wynebu risg:

- Eu bod wedi ymddwyn mewn ffordd sydd wedi niweidio neu a allai fod wedi niweidio plentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg
- Y gallent fod wedi cyflawni trosedd yn erbyn plentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg neu sy'n effeithio'n uniongyrchol ar y plentyn neu'r oedolyn sy'n wynebu risg
- Eu bod wedi ymddwyn tuag at blentyn, plant neu oedolion sy'n wynebu risg mewn ffordd sy'n dynodi nad ydynt yn addas i weithio gyda phlant ac oedolion
- Mae risg drosglwyddadwy o fywyd personol unigolyn i'w fywyd proffesiynol

Gall ystyried pryderon proffesiynol sbarduno gweithredu o dan bolisiau adnoddau

dynol y Cyngor, gan gynnwys mewn rhai achosion polisi a gweithdrefnau disgyblu'r Cyngor.

12. Diogelu plant mewn addysg

Mae Adran 175 o Ddeddf Addysg 2002 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu ysgolion a gynhelir fod â threfniadau i ddiogelu a hybu lles plant.

Rhaid i gyrrff llywodraethu a staff ysgolion gydymffurfio â'r canllawiau wrth gyflawni eu cyfrifoldebau am ddiogelu a hybu lles plant.

Fel y mae wedi'i gynnwys yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, mae dyletswydd i roi gwybod i'r Swyddog Arweiniol dynodedig ar gyfer Diogelu yn yr awdurdod lleol am yr holl bryderon ynghylch diogelu.

Rhaid i ysgolion fod â Pholisi Diogelu a fabwysiadwyd yn ffurfiol gan gorff llywodraethu'r ysgol. Mae polisi wedi'i ddatblygu a'i gymeradwyo i'w ddefnyddio gan ysgolion ar draws Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Cwm Taf Morgannwg yn 2025 sydd i'w weld ar wefan [CTMSB](#).

Rhaid i bolisi diogelu ysgol gydymffurfio â Chanllawiau Llywodraeth Cymru rhif. 272/2021 [Cadw dysgwyr yn ddiogel](#), sy'n nodi rôl awdurdodau lleol, cyrrff llywodraethu a pherchnogion ysgolion annibynnol o dan Ddeddf Addysg 2002.

13. Gwasanaethau Diogel

(a) Trefniadau Comisiynu

Fel rhan hanfodol o drefniadau caffael, bydd gofyn i ddarparwyr gwasanaethau a gomisiynir i ddarparu gwasanaethau lle mae cyswllt posibl â phlant neu oedolion sy'n wynebu risg ddarparu manylion eu polisi a'u gweithdrefnau diogelu i sicrhau bod y gwasanaeth yn addas i'r diben a bod ganddo'r trefniadau angenrheidiol i ddiogelu pobl.

Bydd gweithgarwch monitro contractau, naill ai wedi'i gynllunio neu heb ei gynllunio, yn cynnwys bodloni'r Cyngor bod y darparwr yn rheoli ei gyfrifoldebau o ran diogelu a'i fod yn gweithredu yn unol â deddfwriaeth, polisi a gweithdrefnau. Lle y bo'n ofynnol, gofynnir am gadarnhad o berfformiad y gwasanaethau o ran arferion recriwtio diogel, gwiriadau DBS ac atgyfeiriadau diogelu.

(b) Gosodiadau a Llogi

Gyda bron pob gosodiad achlysurol ni fydd y Cyngor yn contractio gwasanaethau llogwyr. Serch hynny, bydd y Cyngor yn caniatáu i'w safle gael ei ddefnyddio ar gyfer gweithgareddau a allai gynnwys plant, pobl ifanc neu oedolion sy'n wynebu risg. Felly, mae dyletswydd ar reolwyr adeiladau i sicrhau, hyd y bo'n rhesymol, bod y gweithgareddau hyn hefyd yn cydymffurfio â chyfrifoldebau diogelu. Gall aelodau o'r cyhoedd dybio'n rhesymol, oherwydd bod gweithgaredd yn digwydd o fewn un o leoliadau'r Cyngor, bod y Cyngor wedi rhoi sylw dyladwy i ddiogelu wrth ymrwymo i'r trefniant. Wrth ganiatáu defnyddio safleoedd y Cyngor, rhaid i'r cyfrifoldeb aros gyda'r llogwr i sicrhau bod mesurau diogelu'n cael eu cynnal drwyddi draw. Mae hyn yn rhywbeth y bydd sefydliadau yn cael eu gwneud yn ymwybodol ohono mewn cytundebau gosod a wneir gyda'r Cyngor.

14. Cyfathrebu a'r cyfryngau

Bydd penderfyniadau ynghylch rhyddhau gwybodaeth sy'n ymwneud â materion diogelu, er enghraifft negeseuon i staff, datganiadau i'r wasg ac ati yn cael eu gwneud gan yr Aelod Cabinet perthnasol a'r Prif Swyddog mewn ymgynghoriad â'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Dylai'r tîm cyfathrebu fod yn rhan o hyn. Ni ddylai unrhyw aelod o staff gysylltu â'r wasg yn uniongyrchol na phostio gwybodaeth gan ddefnyddio'r rhyngwyd.

Defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol

Yn unol â'r Protocol ar gyfer defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol mae gan gyflogeion gyfrifoldeb i ymddwyn yn eu bywydau preifat mewn modd nad yw'n peryglu eu sefyllfa yn y gweithle nac yn bwrw amheuaeth ar eu haddasrwydd i weithio gyda phlant, pobl ifanc neu oedolion sy'n wynebu risg. Mae'r protocol yn ei le ac mae'n cynnwys cyfrifoldebau cyflogeion wrth ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol naill ai at ddefnydd personol neu at ddefnydd proffesiynol.

15. Adolygu

Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu er mwyn sicrhau ei fod yn ystyried unrhyw newidiadau i ddeddfwriaeth, canllawiau a rheoliadau perthnasol a/neu unrhyw ddeddfwriaeth, canllawiau a rheoliadau perthnasol newydd a gyflwynwyd, a chanllawiau a gweithdrefnau a fabwysiadwyd gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd.

ATODIAD A –

CYFRIFOLDEBAU GRŴP DIOGELU CORFFORAETHOL PEN-Y-BONT AR OGWR

- 1. Sicrhau bod holl Gyfarwyddiaethau'r Cyngor yn cydymffurfio â gofynion diogelu mewn perthynas â phlant ac oedolion.*
- 2. Sicrhau bod yr holl gyfarwyddiaethau yn y Cyngor yn ymwybodol o'u cyfraniad at gadw plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg yn ddiogel ac yn rhydd rhag niwed neu gam-drin.*
- 4. Cynorthwyo Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol i gyflawni ei ddyletswyddau diogelu.*
- 5. Adolygu a datblygu safonau a pholisi diogelu corfforaethol perthnasol.*
- 6. Rhoi sicrwydd bod cydymffurfiaeth â'r safonau yn y polisi Diogelu Corfforaethol hwn drwy gyfrannu at ddangosfwrdd perfformiad diogelu corfforaethol a phroses hunanwerthuso diogelu.*
- 7. Ymarfer goruchwyllo materion diogelu sylweddol mewn cyfarwyddiaethau drwy oruchwyllo datblygu a gweithredu cynlluniau gweithredu cysylltiedig.*
- 8. Cynorthwyo'r Adran Adnoddau Dynol i gyflawni proses Recriwtio Mwy Diogel cadarn (gan gynnwys y gweithlu gwirfoddol) a honno'n cynnwys gofynion fetio a gwahardd allweddol a datblygu'r gweithlu.*
- 9. Darparu Adroddiad Diogelu Corfforaethol Blynyddol, sy'n nodi perfformiad yr holl Gyfarwyddiaethau, mewn perthynas â fetio a gwahardd, hyfforddiant diogelu ar gyfer staff, a gweithrediad gwasanaethau rheng flaen o ran eu heffeithiolrwydd wrth adnabod ac atgyfeirio pryderon diogelu.*
- 10. Datblygu a chynnal cofrestr risgiau diogelu, gan nodi meysydd eglur lle ceir risg i ddiogelu, a chytuno ar sut y bydd y risgiau'n cael eu rheoli yn yr awdurdod a chan bwy.*
- 11. Adolygu, datblygu a monitro mesurau perfformiad diogelu corfforaethol.*
- 12. Sicrhau bod hyfforddiant diogelu'n cael ei hyrwyddo a'i fandadu ar draws pob Cyfarwyddiaeth yn yr awdurdod.*
- 13. Cynghori'r Cabinet a'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol ac argymhell camau gweithredu perthnasol mewn perthynas â safonau a pholisi diogelu corfforaethol.*
- 14. Hyrwyddo arfer diogelu effeithiol ar draws y Cyfarwyddiaethau yn enwedig o ran rhannu gwybodaeth a chasglu data, ymwybyddiaeth weithredol reng flaen, hyfforddiant staff ac ymgysylltu â phartneriaethau ehangach.*
- 15. Derbyn ac ystyried argymhellion a dysgu o Adolygiadau Diogelu Unedig Sengl a chynlluniau gweithredu cysylltiedig.*

Atodiad B :- Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr – Protocol Diogelu Contractwyr

Bridgend County Borough Council
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

www.bridgend.gov.uk

Cyflwyniad

Diogelu pobl agored i niwed yw un o brif flaenoriaethau corfforaethol Cyngor Pen-y-bont ar Ogwr (y 'Cyngor'. Mae Polisi Diogelu Corfforaethol y Cyngor yn ei gwneud yn glir mai **cyfrifoldeb pawb yw diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg rhag niwed.**

Fel Contractwr sy'n darparu nwyddau, gwasanaethau neu waith ar ran y Cyngor, mae'n ofynnol i chi chwarae eich rôl wrth sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei ymrwymadau diogelu.

Amcanion

Mae'r Protocol hwn yn darparu canllawiau i gontractwyr fel eu bod yn deall eu rôl wrth gefnogi'r Cyngor i ddiogelu a hybu llesiant plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg o gam-drin, esgeulustod neu niwed. Mae'n ymwneud â sicrhau bod gweithlu contractwyr y Cyngor yn gwybod:

- Beth yw Diogelu;
- Sut beth yw cam-drin/niwed, a;
- Beth i'w wneud os ydynt yn meddwl bod rhywun yn cael ei gam-drin neu sy'n wynebu risg o gael ei gam-drin.

Dylid defnyddio'r Protocol hwn ar y cyd ag unrhyw un o bolisiau diogelu, gweithdrefnau diogelu y contractwyr ei hun ynghyd â chodau ymddygiad perthnasol ar gyfer y sefydliad neu ei gyrff proffesiynol/rheoleiddio. Dylai hyfforddiant diogelu a nodwyd gan gontractwr fel sefydliad a/neu sy'n ofynnol gan gyrff perthnasol hefyd gael ei gynnal gan yr holl gyflogeion perthnasol.

Pwy sy'n cael eu cwmpasu gan y Protocol hwn?

Mae pob contractwr, is-gontractwr neu sefydliad arall a ariennir gan y Cyngor yn gyfrifol am drefnu gwiriadau drwy'r broses recriwtio ddiogel ac am sicrhau bod eu 'gweithlu' yn cydymffurfio â threfniadau rheoleiddiol a chontractiol sy'n ymwneud â'u cyfrifoldebau diogelu. Mae pob contractwr, is-gontractwr a sefydliad arall yn gyfrifol am roi gwybod i Reolwyr perthnasol yn y Cyngor am unrhyw bryderon diogelu a allai fod ganddynt.

Ar gyfer y Protocol hwn, diffinnir 'gweithlu' fel y rhai sydd wedi'u hurio gan unrhyw Gontractwr a gyllidir gan y Cyngor, gan gynnwys cyflogeion parhaol a rhai dros dro,

myfyrwyr, gwirfoddolwyr, gweithwyr a gyflogir gan asiantaethau cyflogaeth, is-gontractwyr ac ymgynghorwyr.

Disgwylir i'r holl 'weithlu' sy'n ymgymryd â dyletswyddau ar ran Contractwr sy'n dod i gysylltiad â phlant neu oedolion sy'n wynebu risg ddeall eu cyfrifoldeb a lle bo angen cymryd camau i ddiogelu a hybu lles pobl agored i niwed.

Diffiniadau o Blant ac Oedolion sy'n wynebu Risg

Plant a Phobl Ifanc sy'n wynebu Risg - mae hyn yn cael ei ddiffinio yn y gyfraith fel unrhyw un nad yw wedi cyrraedd ei ben-blwydd yn 18 oed eto. Mae estyniad o'r oedran hwn yn bodoli o ran rhywfaint o ddarpariaeth statudol ar gyfer plant sydd wedi bod yng ngofal y Cyngor. Mae Adran 130(4) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn diffinio "plentyn sy'n wynebu risg" fel plentyn:

- sy'n cael, neu sy'n wynebu risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso neu ddioddef mathau eraill o niwed ac
- y mae arno anghenion am ofal a chymorth (p'un a yw'r Cyngor yn diwallu unrhyw un neu rai o'r anghenion hynny ai peidio).

Oedolyn sy'n wynebu Risg - mae'n cael ei ddiffinio fel unrhyw un sy'n 18 oed neu'n hŷn y mae ei allu i amddiffyn ei hun yn gyfyngedig. Gallai hyn fod oherwydd oedran ac eiddilwch, salwch meddyliol neu gorfforol, colled synhwyrdd neu anabledd corfforol neu ddysgu. Gallai fod yn rhywun sydd fel arfer yn gallu ymdopi ond nad yw'n gallu gwneud hynny dros dro oherwydd damwain neu salwch. Mae "oedolyn sy'n wynebu risg" yn oedolyn: -

- sy'n cael, neu sy'n wynebu risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso;
- y mae arno anghenion am ofal a chymorth (p'un a yw'r Cyngor yn diwallu unrhyw un neu rai o'r anghenion hynny ai peidio); ac
- nad yw'n gallu, o ganlyniad i'r anghenion hynny, amddiffyn ei hun rhag cael, neu'r risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso.

Beth ydym yn ei olygu wrth ddiogelu?

Mae gan bawb yr hawl i fod yn ddiogel waeth pwy ydyn nhw neu beth yw eu hamgylchiadau. Mae diogelu yn ymwneud â diogelu plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n wynebu risg rhag niwed. Mae gan bob un o gontractwyr y Cyngor gyfrifoldeb i sicrhau ei fod yn gwneud popeth o fewn ei allu i amddiffyn yr aelodau mwyaf agored i niwed yn ein cymdeithas; mae diogelu yn gyfrifoldeb pawb.

Mae diogelu'n cynnwys:

- Atal cam-drin, esgeulustod a niwed
- Cydnabod y gwahanol fathau o gam-drin, esgeulustod a niwed
- Rhoi gwybod am gam-drin, esgeulustod a niwed
- Sicrhau bod trefniadau ar waith o fewn sefydliadau i sicrhau bod plant ac oedolion yn cael eu hamddiffyn, er enghraifft – polisïau DBS, codau ymddygiad.

Beth yw cam-drin?

Gall cam-drin fod o ganlyniad i weithred neu'r methiant i weithredu mewn modd priodol. Gall gynnwys un weithred neu weithredoedd ailadroddus a gall ddigwydd ar draws pob grŵp cymdeithasol. Gellir disgrifio cam-drin ac esgeulustod yn y pum categori canlynol:

Cam-drin Corfforol

Gall gynnwys taro, ysgwyd, taflu, gwenwyno, llosgi neu sgaldio, boddi neu fygu neu achosi niwed corfforol i blentyn neu oedolyn fel arall.

Cam-drin Rhywiol

Gorfodi neu ddenu plentyn neu oedolyn i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, pa un a ydynt yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio. Gall hyn gynnwys:

- cyswllt corfforol, gan gynnwys gweithredoedd treiddiol neu heb fod yn dreiddiol;
- di-gyswllt, fel cynnwys plentyn neu oedolyn wrth edrych ar, neu wrth gynhyrchu deunydd pornograffig neu wylio gweithgareddau rhywiol; neu
- annog plant neu oedolion i ymddwyn mewn ffyrdd amhriodol yn rhywiol.

Esgeuluso

- Esgeuluso yw'r methiant parhaus i ddiwallu anghenion corfforol a/neu seicolegol sylfaenol plentyn neu oedolyn, sy'n debygol o arwain at amhariad difrifol ar eu hiechyd neu eu datblygiad.
- Gall gynnwys rhiant, aelod o'r teulu neu ofalwr yn methu darparu bwyd, lloches a dillad digonol, methu amddiffyn plentyn neu oedolyn rhag niwed corfforol neu berygl, neu fethu sicrhau mynediad at ofal neu driniaeth briodol.
- Gall hefyd gynnwys esgeuluso neu ddiffyg ymateb i anghenion emosiynol sylfaenol plentyn neu oedolyn.

Cam-drin Emosiynol

- Cam-drin emosiynol parhaus o blentyn neu oedolyn fel achosi effeithiau andwyol difrifol a pharhaus ar eu datblygiad emosiynol ac ymddygiadol.
- Gall gynnwys dweud wrth y plentyn neu'r oedolyn eu bod yn ddiwerth neu'n ddigariad, yn annigonol, neu'n cael eu gwerthfawrogi dim ond i'r graddau y maent yn diwallu anghenion person arall.
- Gall gynnwys achosi i blant neu oedolion deimlo'n ofnus neu mewn perygl, er enghraifft bod yn dyst i gam-drin domestig yn y cartref neu gael eu bwlio, neu drwy gamfanteisio neu lygredd.

Cam-drin Ariannol

- Arian neu eiddo wedi'i ddwyn
- Twyllo e.e., sgamiau
- Cael ei roi dan bwysau i dalu am bethau er budd rhywun arall
- Rhywun arall yn defnyddio eu harian fel eu harian eu hunain
- Plant sy'n ennill arian drwy ddigwyddiadau adloniant heb fod yr arian wedi'i roi mewn ymddiriedolaeth

- Mae mathau eraill o gam-drin a allai ddigwydd fel bwlio, priodas dan orfod, Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod (FGM), caethwasiaeth fodern, camfanteisio'n rhywiol a radicaleiddio

Gall cam-drin ddigwydd mewn unrhyw berthynas – personol, proffesiynol neu sefydliadol. Gallai camdriniwr fod yn aelod o'r teulu, ffrind neu gymydog. Gallai fod yn rhywun sy'n cael ei dalu i ddarparu gofal neu wasanaethau proffesiynol eraill, gweithiwr iechyd neu rywun sy'n gweithio fel gwirfoddolwr. Mae yna hefyd bobl sy'n bod yn gyfaill i oedolion agored i niwed ac yn ennill eu hymddiriedaeth er mwyn manteisio arnynt neu eu cam-drin. Mewn lleoliad sefydliadol, fel cartref gofal neu wasanaeth dydd, gallai'r cam-drin fod gan rywun sy'n gweithio yno neu rywun arall sy'n byw yn y gwasanaeth neu'n defnyddio'r gwasanaeth.

Rolau a chyfrifoldebau contractwyr

Nid cyfrifoldeb y Contractwr yw penderfynu a yw cam-drin/niwed yn digwydd. Fodd bynnag, cyfrifoldeb y Contractwr yw trosglwyddo pryderon a godir gan y gweithlu. Mae angen i gontractwyr sicrhau bod eu gweithlu yn ymwybodol o'r mathau o gam-drin.

Rhaid i gontractwyr godi unrhyw bryder neu honiad, heb oedi yn unol â'r Protocol hwn. Ni ddylid anwybyddu pryderon a rhaid rhoi gwybod i'r Cyngor amdanynt heb oedi. Mae arwyddion o gam-drin neu esgeulustod yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- anafiadau na ellir eu hesbonio;
- mynd i'w gragen
- arwyddion o ofn neu drallod;
- eiddo personol ar goll;
- amodau byw ac ymddangosiad gwael.

Os ydych yn credu bod plentyn neu oedolyn yn wynebu risg o niwed uniongyrchol, rhaid i chi **ffonio'r Heddlu ar 999**. Ni ddylech byth gymryd yn ganiataol y bydd rhywun arall yn rhoi gwybod am y pryderon ac os cytunir y bydd rhywun arall yn rhoi gwybod am y pryderon, eich cyfrifoldeb chi yw gwirio eu bod wedi gwneud hyn.

Cyfrifoldeb contractwyr yw sicrhau bod eu gweithlu yn ymgymryd â'u dyletswyddau mewn modd sy'n diogelu ac yn hyrwyddo llesiant plant ac oedolion. Rhaid i'r gweithlu ymddwyn mewn ffordd sy'n eu hamddiffyn rhag honiadau ffug o gam-drin cyn belled ag y bo modd ac yn unol â'r Protocol hwn, Cod Ymddygiad Diogelu'r Cyngor ond cyfrifoldeb y Contractwr yw hyfforddiant a gwybodaeth ychwanegol.

Sut i godi pryderon neu roi gwybod am honiadau o gam-drin

Gall person weld neu glywed rhywbeth sy'n peri pryder iddynt neu efallai y bydd rhywun yn dweud wrth gyflogai eu bod nhw neu rywun arall yn dioddef cam-drin honedig. **Mae gan y Contractwr gyfrifoldeb i ddarparu'r wybodaeth ganlydol i'w weithlu fel bod ganddynt wybodaeth sylfaenol am sut i ymateb a phwy i gysylltu â nhw.**

Os yw plentyn, person ifanc neu oedolyn yn honni eu bod yn cael eu cam-drin, dylai Contractwyr wneud y canlynol:

- rhoi sicrwydd iddynt eu bod yn iawn i ddweud wrthy;ch;
- peidio â gofyn cwestiynau arweiniol;
- cyn gynted â phosibl ar ôl cael gwybod gwneud cofnod ysgrifenedig o'r hyn a ddywedasant yn eu geiriau eu hunain
- Peidio ag addo i blentyn, person ifanc neu oedolyn y bydd rhywbeth y maent wedi'i ddweud neu ei wneud yn cael ei gadw'n gyfrinachol.

Plant

Os ydych yn meddwl bod plentyn yn wynebu risg, nad yw'n cael gofal priodol, neu os oes gennych bryderon am ei les, ffoniwch ni ar: **01656 815808/01656 642320**.

Fel arall, anfonwch neges e-bost i: **mashcentra@bridgend.gov.uk**

Oedolion

Os ydych yn meddwl neu'n credu bod oedolyn yn cael ei gam-drin, ffoniwch y Tîm Diogelu Oedolion ar: **01656 642477**. Fel arall, anfonwch neges e-bost i:

AdultsafeguardingMASH@bridgend.gov.uk

Tîm Dyletswydd Argyfwng Cwm Taf Morgannwg

Os oes unrhyw bryderon y tu allan i oriau swyddfa ar ôl 5.00pm, dydd Llun i ddydd Gwener ac ar benwythnosau a Gwyliau Banc, ffoniwch y Tîm Dyletswydd Argyfwng ar **01443 743665**.

Beth fydd yn digwydd os byddaf yn rhoi gwybod am bryder i'r Gwasanaethau Cymdeithasol?

Pan fyddwch yn cysylltu â'r Gwasanaethau Cymdeithasol, bydd yr aelod o staff yn cymryd cymaint o fanylion ag sydd eu hangen i weld a oes angen i'r atgyfeiriad fynd drwy'r broses ddiogelu neu sut y gellir helpu'r person a allai gynnwys gwasanaeth arall.

Bydd gwasanaethau cymdeithasol yn asesu a oes angen i'r atgyfeiriad fynd drwy'r broses ddiogelu a byddant yn dilyn polisi a gweithdrefnau cenedlaethol.

Bydd y camau yn dilyn yr asesiad yn dibynnu ar amgylchiadau unigol, ond gallai olygu bod y person yn cael math gwahanol o wasanaeth neu gymorth neu mewn amgylchiadau eithriadol llys sy'n cymryd camau cyfreithiol. Bydd camau yn cael eu cymryd i sicrhau bod y person yn cael ei amddiffyn ar unwaith ac yn y dyfodol. Er budd cyfrinachedd, mae'n annhebygol iawn y byddwch yn cael eich hysbysu am ganlyniad yr asesiad.

Os nad ydych yn siŵr, mae'n well trafod eich pryderon gyda rhywun sydd â phrofiad a chyfrifoldeb i wneud penderfyniad gwybodus yn hytrach nag anwybyddu sefyllfa a allai arwain at niwed i rywun sy'n agored i niwed.